

Granskning av Linköpings universitets ansökan om tillstånd att utfärda läkarexamen

Uppdraget

Linköpings universitet och sex andra lärosäten har den 15 mars 2020 ansökt hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ) om tillstånd att utfärda läkarexamen. Vi, docent Riitta Möller, Karolinska Institutet, professor Nils Danielsen, Lunds universitet, professor Thomas Brännström, Umeå universitet, professor Kerstin Nilsson, Örebro universitet, professor Charlotte Ringsted, Århus universitet, professor Stellan Sandler, Uppsala universitet, professor Annette Theodorsson, Linköpings universitet, Sophie Kebede Löfström, Uppsala universitet (studentrepresentant), Oskar Krakau, Örebro universitet (studentrepresentant), Peter Rosenberg, Region Västerbotten (arbetslivsrepresentant) och Ulrika Uddenfeldt Wort, Region Skåne (arbetslivsrepresentant), har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökningarna.

En nationell bild

Då bedömargruppen har granskat ansökningar från samtliga sju lärosäten som ger läkarutbildning har vi haft möjlighet att, inte bara granska respektive ansökan, utan också få en nationell bild av en läkarutbildning i utveckling.

Bedömningsprocessen

Denna bedömningsprocess har varit unik då sju lärosäten samtidigt har ansökt om tillstånd att utfärda examen för den nya tolv terminer långa legitimationsgrundande läkarutbildningen som beräknas starta hösten 2021. De lärosäten som ansöker om examenstillstånd utbildar redan idag läkare enligt den nuvarande ordningen. Bedömargruppen har utöver granskningen av själva ansökningarna även kunnat jämföra och granska de olika universitetens utbildningssystem och därvidlag fått en klar bild av den höga nivå som idag finns vid läkarprogrammets sju lärosäten.

Generell kommentar

Rent generellt är alla sju ansökningarna välskrivna och lärosätena har lagt stort arbete på att säkerställa att alla kursmål som finns angivna i de nya kursplanerna har en tydlig koppling till de examensmål som är utskrivna i utbildningsplanerna. Initialt i bedömningsprocessen saknades en liknande koppling mellan beskrivna examinationer och examensmål, men alla lärosäten har efter komplettering visat att alla examensmål examineras under flera terminer och med varierande metoder. Det gör att bedömargruppen är trygg i förvissningen att alla lärosäten som ansökt om examenstillstånd kommer att klara av sitt uppdrag att utbilda mot examensmålen och att examinera dessa examensmål och därmed nå den stipulerade legitimationsgrundande nivån. Bedömargruppen menar dock att även om lärosätena väl kommer att klara av sitt uppdrag, finns det utrymme för ytterligare förbättringar och det finns en hel del utmaningar som kan kräva tidiga justeringar av de nu lagda planerna. Vi ser också tydliga tecken på ökat samarbete kring läkarutbildningen mellan de olika lärosätena, en utveckling som vi uppmuntrar och som är nödvändig för att lösa de utmaningar som den framtida läkarutbildningen står inför.

Verksamhetsförlagd utbildning

Den svenska hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar och dessa utmaningar kommer att påverka den framtida läkarutbildningen. Alla lärosäten brottas idag med problemet att kunna erbjuda verksamhetsförlagd utbildning (VFU) av tillräcklig mängd och kvalitet. Det är därför centralt att alla vårdgivare kan säkerställa att det finns tillräckligt med VFU-platser för alla vårdutbildningar, inte bara för blivande läkare. Om inte detta kan ske finns risk att hälso- och sjukvårdens framtida personalförsörjning påverkas negativt. Det måste finnas en tydlig och fungerande dialog mellan lärosäten och regioner och det är bådadas ansvar att se till att denna dialog fungerar. Bedömargruppen har noterat att det finns mycket goda exempel på hur universitet och region verkar tillsammans för att säkerställa och utveckla utbildningen. Utredningen *God och nära vård* (SOU 2020:19) pekar framåt mot ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem där basen ska vara en stark och adekvat primärvård. En utveckling mot alltmer primärvård gör att lärosätena måste vara förberedda för en förändring av hur och var VFU genomförs. Utredningen föreslår också att behovet av VFU-platser ska tydliggöras genom ett lagreglerat ansvar. Kommuner och regioner ska tillhandahålla utbildning i den hälso- och sjukvård de har ansvar för. De blivande läkarstudenterna bör vara beredda på förändring där det inte längre är självklart att all utbildning genomförs nära det universitet de är antagna till.

Ny utbildning - ny finansiering

Under bedömningsprocessen har frågan om finansieringen av det nya läkarprogrammet diskuterats med lärosätena och det är tydligt att avsaknaden av klara besked från anslagsbeviljande myndigheter och regering bekymrar dem. Bedömargruppen anser att denna fråga måste få en snar lösning och vill samtidigt påpeka att lösningen inte består i att enbart bevilja medel för en ny tolfte termin utifrån existerande program. Den nya läkarutbildningen ställer mycket högre krav på universitet, regioner och kommuner. En central fråga i den nya utbildningen, som särskilt granskats av bedömargruppen, är frågan om handledning under VFU (se nedan). Det är därför nödvändigt att den nya läkarutbildningen får en ökad finansiering både till lärosätena och till regionerna (via ALF systemet) då den legitimationsgrundande läkarutbildningen inte är en förlängning av den nu gällande utbildningen utan en helt ny och annorlunda utbildning på en högre och mer komplex nivå.

Granskning av examenstillstånd - nya krav

Bedömarprocessen har också testat Universitetskanslersämbetets system för granskning av examenstillstånd. En tydlig reflektion är att etablerade universitet inte har några problem med att uppfylla kraven för personal och infrastruktur. De har heller inga problem med att leverera de nödvändiga dokumenten som krävs, till exempel utbildningsplaner och kursplaner. Men vid granskning av examenstillstånd är det centralt att säkerställa att alla examensmål verkligen examineras. Ett enkelt sätt att tydliggöra detta är en kartläggning mellan examinationer på olika kurser och examensmålen. Enstaka lärosäten har initialt lämnat in en sådan kartläggning, och alla lärosäten har på begäran kompletterat med dylika kartläggningar. Universitetskanslersämbetet bör starkt överväga att kräva in sådana kartläggningar redan när ansökan om examenstillstånd skickas in. Det kan enkelt göras som examinationsmatriser och dessutom bidrar sådana matriser till att ansökande lärosäte verkligen har täckning för att alla examensmål examineras. Vidare har processen för granskning av examenstillstånd en viss teknisk-

administrativ prägel och den måste visserligen finnas kvar för att granska att personella och infrastrukturella förutsättningar verkligen finns, men utbildning handlar i huvudsak om lärande hos den enskilde studenten. Därför borde varje granskning av examenstillstånd kompletteras med ansökande universitet/högskolas redovisning av sin pedagogiska grundsyn och hur den faciliterar studentens lärande. I den nu aktuella ansökningsomgången finns enskilda mycket goda exempel på detta. Det framgår också tydligt i bedömarprocessen hur viktig förankringen av den nya utbildningen är mellan olika personalkategorier och olika utbildningsaktörer. Om förankringen inte finns kommer den nya utbildningen inte fungera väl varför även förankringsprocessen bör beskrivas och bedömas särskilt.

Styrdokument för rättssäker examination

Av ansökan framgår att lärosäten har en tydlig struktur för hur styrdokument (kursplaner och utbildningsplaner) fastslås och förnyas. Däremot visar granskningen att flera lärosäten behöver genomföra en översyn av sina styrdokument så att de dels följer UKÄ:s rekommendationer och dels lärosätets egna anvisningar. Kursplaner är mycket viktiga styrdokument för utbildningarna och är av samma karaktär som lagar beslutade av riksdagen och förordningar beslutade av regeringen (Rättssäker examination 2020). Styrdokumentens syfte är att studenter, handledare och lärosätets lärare, men även externa lärare, kan få en uppfattning om kursens mål, aktiviteter och examinationer och hur stor andel högskolepoäng eventuella moment inom en kurs är värda. Enligt högskoleförordningen ska varje kurs ha en kursplan där bland annat formerna för att bedöma studenternas prestationer anges. Det är alltså inte tillåtet att avvika från examinationsform som angivits i kursplanen. Former för bedömning och examination ska inte endast finnas i studiehandedningar eller liknande dokument utan de behöver finnas i kursplanen. Att följa detta regelverk blir särskilt viktigt när lärosätena planerar införa portföljexaminationer.

Programövergripande examinationer

Att studenten uppfyller kursmålen och efter genomgången utbildning de nationella målen är kanske den viktigaste kvalitetsindikatorn på en utbildning. Vid bedömning av ansökningarna framkommer att lärosäten har behov av att se över vilka formativa bedömningar och summativa examinationer som finns och lärosätena behöver skapa ett programövergripande examinationssystem för att säkerställa att alla studenter har tillräcklig kompetens. Centralt i detta är studenternas möjligheter att träna och få dokumenterad återkoppling på sina prestationer och sin professionella utveckling över tid. Det är de samlade examinationerna på programmet som kan säkerställa slutresultatet. För att kunna skapa ett sådant system behöver man avstå från lokala individuella lösningar för bedömning och examination och istället använda samma modell och samma kriterier på alla delar av en kurs. Detta är särskilt viktigt under VFU så att både studenter och handledare vet vilka färdigheter som bedöms och med vilka bedömningsgrunder. Vi vill betona att det nya programmet är legitimationsgrundande varför också examinationssystemet behöver sikta mot att de nya nationella målen examineras. Ett stabilt examinationssystem kräver att lärare och kliniska handledare, även regionanställda sådana, är utbildade i bedömning, bedömningskriterier och examination. Behovet av sådan utbildning är ständigt aktuellt då ett stort antal handledare och lärare kommer att behöva utbildas till följd av ständig personalomsättning. Dessutom behöver arbetsbördan som upprepade bedömningar och examinationer innebär delas mellan flera

handledare/lärare. Med tanke på vikten av bedömningar och examinationer behövs det ett system för kvalitetssäkring av bedömningar och examinationer så att de är lämpade för sitt syfte och att examinationernas överensstämmelse med målen (eng. blueprinting) säkerställs.

Förtroendebaserade professionella aktiviteter

Alla sökande universitet har hänvisat till det nationella samarbetet kring EPA (Entrustable Professional Activities eller förtroendebaserade professionella aktiviteter). Det bör betonas att dessa EPA inte har en juridisk status vid granskning av examenstillstånd, men de har ett stort pedagogiskt utbildningsvärde. Dessa tio förtroendebaserade aktiviteter (se t. ex. Läkartidningen.se 2019-11-20) förutsätter nämligen kunskaper, färdigheter samt vetenskapligt och professionellt förhållningssätt. För att kunna klara av en förtroendebaserad aktivitet måste studenten behärska examensmål från examensordningens alla tre kunskapsformer vilket gör att EPA rent pedagogiskt ligger på en högre kognitiv nivå än examensordningens mål. Bedömargruppen vill verkligen uppmuntra till en fortsättning av detta nationella samarbete och förhoppningen är att gemensamma bedömningskriterier kan beskrivas och användas av alla sju läkarprogrammen på ett likartat sätt. Dessa tio EPA har dessutom en tydlig kommunikativ egenskap då de klart förmedlar vad en nylegitimerad läkare har förtroende att göra.

Elektronisk portfölj

Flera av lärosätena har som mål att introducera en elektronisk (e-) portfölj om ett sådant system inte redan finns. Bedömargruppen har identifierat att själva portföljbegreppet, syftet med portföljen och innehållet i densamma, i många fall verkar oklart och behöver tydliggöras. Portföljen kan vara en värdefull metod för att stödja studentens lärande, underlätta dialogen mellan handledare/lärare och studenten och ge strukturerad återkoppling när portföljen är en integrerad del av programmet. Om det däremot inte finns en tydlig struktur för handledning och uppföljning av studentens progression mot målen har inte portföljen en given plats i utbildningen. En central funktion för portföljen är att kunna sammanställa upprepade bedömningar över tid gjorda av ett flertal bedömare och utifrån dessa ge studenten råd och vägledning. Ett fungerande portföljsystem kräver också en stabil organisation där handledarnas/lärarnas uppgifter och lärarnas och studenternas krav för dokumentation klargörs så att hela processen kring portföljarbetet och hur, när och av vem innehållet bedöms och examineras blir tydligt.

Handledarutbildning - en nödvändighet

En central punkt som diskuterats och bedömts under processen är lärosätens planer för handledarutbildningen för all den VFU placering som måste genomföras för att examensordningens mål ska kunna uppfyllas. Strukturerad och väl fungerande VFU är en förutsättning för att det verksamhetsintegrerade lärandet under den kliniska utbildningen ska kunna ske. Om inte VFU placeringen fungerar kommer inte lärandet att äga rum, utan istället blir VFU placeringen en källa till frustration och missnöje. För att en VFU placering ska fungera väl krävs att universitet och regioner arbetar gemensamt för att utbildningen ska bli så bra som möjligt. En förutsättning är att det finns välutbildade handledare som vet varför studenten är placerad och vad som ska uppnås under placeringen. Detta förutsätter tydliga och kommunicerade kursplaner och andra styrdokument. En väsentlig uppgift för handledaren, som ofta är regionanställd, är att ge

formativ återkoppling till studenten och utveckla studentens förmåga till patientnära kliniskt arbete. Det är därför nödvändigt att det finns ett fungerande system för handledarutbildning. Ett sådant system förutsätter att regionerna ger de medarbetare som medverkar i läkarutbildningen möjlighet att avsätta tid för pedagogisk kompetensutveckling samtidigt som universiteten och regioner tar sitt ansvar och tillhandahåller tillräckligt med utbildningsplatser för handledarutbildning. Detta kräver tillräckligt med ekonomiska medel samt ett väl fungerande samarbete mellan universitet och region. Vad gäller studentinflytande och studentrepresentation är det bedömargruppens uppfattning att det är väl tillgodosett vad gäller representation i olika universitetsorgan, men inte lika väl utvecklat vad gäller regionernas beslutsorgan. Det är bedömargruppens uppfattning att det kan vara av värde att få in studentrepresentation i regionens beslutande organ så att de kan bidra till utvecklingen av en högkvalitativ VFU.

Utvärdering av det nya läkarprogrammet

Det nya läkarprogrammet planerar att starta hösten 2021, vilket gör att de första studenterna kommer att ha slutfört sin utbildning först våren 2027. Under hela denna period kan inte programmet bedömas i sin helhet, utan en granskning kan först göras några år efter att de första studenterna examinerats. Det kan vara av värde att de olika lärosätena utvecklar ett samarbete för att utbyta erfarenheter rörande vad som fungerar väl och vad som fungerar mindre väl för att kunna parera utvecklingen under programmets uppbyggnad. Det är också uppenbart att läkarprogrammen saknar fungerande alumniundersökningar på nationell nivå. De granskningar som Universitetskanslersämbetet regelbundet genomför granskar i huvudsak universitetens genomförande av utbildningen, men utvärderar inte de studenter som lämnat universitet för sitt yrke. Hur väl en student fungerar i sitt yrke några år efter avslutad utbildning är en väsentlig återkoppling till varje lärosäte som bedriver läkarutbildning. Därför vore det önskvärt med alumniundersökningar som återkopplade på nationell nivå men också till varje enskilt lärosäte.

Nya läkarprogrammet - ett första steg

Det nya läkarprogrammet är bara det första steget i ett lärande som fortsätter i form av bastjänstgöring och specialiseringstjänstgöring och sedan vidare i det fortsatta lärandet under resten av yrkeskarriären. Alla dessa steg måste sammankopplas och det måste finnas en fungerande kommunikation mellan de aktörer som ansvarar för dessa olika utbildningssteg. Därför bör universitet och regioner se över sina kommunikationskanaler och sina samarbetsorgan så att de olika utbildningsstegen kommunicerar med varandra. De högre utbildningsnivåerna måste vara väl medvetna om vad den lägre utbildningsnivån klarar av att göra och vilket ansvar som kan åläggas en nylegitimerad läkare.

Bedömning av Linköpings universitets ansökan

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*). Underlag för bedömningen har varit Linköpings universitets ansökan om examenstillstånd, kompletterande uppgifter samt intervjuer som genomfördes den 18 maj 2020. Vid detta

tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, programansvariga, samarbetspartners för verksamhetsförlagd utbildning (VFU), studenter samt lärare och VFU-handledare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

De sakkunniga har inte deltagit i beredning eller bedömning av utbildningar vid lärosäten där de uppgett jäv. En förteckning över jävsförhållanden finns i bilaga 3.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att UKÄ beslutar att ge Linköpings universitet tillstånd att utfärda läkarexamen.

De sakkunniga

Riitta Möller

Kerstin Nilsson

Annette Theodorsson

Peter Rosenberg

Nils Danielsen

Charlotte Ringsted

Sophie Kebede Löfström

Ulrika Uddenfeldt Wort

Thomas Brännström

Stellan Sandler

Oskar Krakau

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte Linköpings universitet	Examenstillstånd läkarexamen	ID-nr A-2020-02-4905
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar</p> <p>Yrkesexamen</p> <p>Omdöme: Tillfredsställande</p> <p>Motivering:</p> <p><i>Angiven examen är reglerad och ryms inom examensordningen.</i></p> <p>Ansökan avser examenstillstånd för läkarexamen enligt den av regeringen beslutade examensordningen för en sexårig läkarexamen (360 högskolepoäng). Angiven examen är således reglerad och ryms inom examensordningen.</p> <p><i>Utbildningens innehåll inklusive eventuella inriktningar har rimlig omfattning och avgränsning i förhållande till yrkesexamen.</i></p> <p>Det nya läkarprogrammet är utformat som ett spiralformat curriculum och lärosätet har lång erfarenhet av att utbilda läkare enligt denna modell. Utbildningen är i stora drag organiserad enligt följande: under det första året läggs grunden för biologisk funktion, vetenskapligt förhållningssätt och professionalitet. Under termin tre till fem är fokus lagd på vanliga folksjukdomar och deras mekanismer samt grundläggande diagnostik och behandling. Resterande terminer domineras av verksamhetsintegrerat lärande (VIL) och klinisk handläggning. Det vetenskapliga examensarbetet är placerat på termin åtta.</p> <p>Av ansökan framgår att utbildningen är baserad på nuvarande utbildningsplan för läkarexamen som började tillämpas hösten 2016 och som tog hänsyn till betänkandet "För framtidens hälsa - en ny läkarutbildning". Ansökan beskriver väl vilka förändringar som gjorts och hur den nya utbildningen är tänkt att organiseras. Det är en decentraliserad utbildning förlagd i hela Sydöstra sjukvårdsregionen och är baserad på en långsiktig överenskommelse mellan lärosätet och Region Jönköpings län, Region Kalmar län och Region Östergötland. De första fem terminerna är Linköping huvudort, men efter termin fem används de fyra studieorterna Jönköping, Kalmar, Linköping eller Norrköping.</p> <p>Av särskild vikt, jämfört med nu gällande utbildningsplan, är att områdena psykiatri, allmänmedicin, akutsjukvård och medicinskt beslutsfattande får större plats i utbildningen vilket är i linje med nya examensordningen.</p> <p><i>I ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.</i></p> <p>Bedömggruppen anser att det allmänna intresset för att examen får utfärdas är stort. Såväl från ett nationellt perspektiv som ett regionalt.</p>		
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar</p> <p>Personal (Lärarkompetens och lärarkapacitet)</p>		

Datum
2020-11-03Reg.nr
42-00593-19**Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:**

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Bedömggruppen anser att både volymen av och den sammantagna kompetensen hos lärosätets lärare är tillräcklig för att den nya läkarutbildningen ska kunna bedrivas.

Den lärartabell som bifogats ansökan visar att lärarna har den nödvändiga ämnesbredd som krävs för att bedriva läkarutbildning. I samband med första bedömningen och intervjun med lärosätet fanns det vissa farhågor hos bedömggruppen om att lärarbemanningen vid de tre studieorterna utanför Linköping inte var tillräcklig. Efter begäran om kompletterande uppgifter kan lärosätet tydligt visa att det finns adekvat lärarkompetens på alla studieorter.

Av ansökan framgår det att fakulteten har ett strukturerat och genomtänkt arbete med att långsiktigt säkerställa tillräckliga lärarresurser avseende det antal individer som behövs, vilka ämnen som är nödvändiga samt vilken vetenskaplig nivå dessa individer behöver ha. Det framgår av ansökan att lärosätet behöver rekrytera kompetens inom områdena allmänmedicin och akutmedicin, vilket är i linje med hur programmet är utformat på de senare terminerna. Det kan finnas anledning att påpeka att det kan uppstå nationell konkurrens om vetenskapligt skolade personer inom dessa två områden, en problematik som lärosätet delar med alla de andra orter som bedriver läkarutbildning.

Det fanns vissa oklarheter om den handledarutbildning som krävs för att kunna verka som handledare på den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Lärosätet har efter komplettering, på ett föredömligt sätt, klargjort vilka krav som ställs för att kunna verka som handledare inom programmet.

Efter intervjuer och kompletterande dokumentation framgår att alla lärare har tillräckliga möjligheter till kompetensutveckling inom sina tjänster på samtliga fyra studieorter.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Utbildningsmiljön****Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:**

Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Medicinska fakulteten vid Linköpings universitet bedriver forskning inom ett stort antal olika ämnen. Det finns en stor ämnesbredd som spänner från medicinska grundvetenskaper via laboriemedicin/klinisk medicin till hälsovetenskap. Vidare framgår det av ansökan att fakulteten publicerar ett stort antal vetenskapliga artiklar per år och att de är värd för ett antal tvärvetenskapliga samarbeten, vilket är en indikator på framgångsrikt erhållen forskningsfinansiering baserad på uppnådda forskningsresultat. Det anges att huvuddelen av lärarna både undervisar och forskar samt att det vid rekrytering och befordran vägs in såväl pedagogisk som vetenskaplig kompetens. Av den kompletterande dokumentationen till ansökan framgår att handledare på andra studieorter än Linköping har möjligheter till forskning

Programmet har ett system för vertikal och horisontell integration mellan medicinska kunskapsområden, vilket också framgår av utbildningsplanens utformning. Särskilda ansträngningar har gjorts avseende rekrytering av vetenskapligt kompetenta lärare till övriga studieorter än Linköping för att säkerställa forskningsanknytningen i utbildningen för alla studenter. Bedömargruppen konstaterar att det finns en risk att lärandet avseende ett vetenskapligt förhållningssätt kan påverkas negativt om det inte finns motsvarande resurser vid de tre olika studieorterna jämfört med lärosätet centralt.

Linköpings universitets pedagogiska modell är problembaserat lärande (PBL) som, om rätt använd, bidrar till studenternas utveckling avseende vetenskapligt förhållningssätt. Sedan finns ett tema, Vetenskapligt förhållningssätt, som introduceras på termin ett och som ska bidra till att utveckla det vetenskapliga förhållningssättet och möjliggöra genomförandet av examensarbetet på termin åtta. På termin fem kommer temat Vetenskapligt förhållningssätt från termin ett att fördjupas och även inkludera ett mindre vetenskapligt arbete som förberedelse för examensarbetet på termin åtta. Svagheter med detta upplägg, alternativt att det inte framgår tydligt i ansökan, är att det vetenskapliga förhållningssättet inte tränas och utvecklas på termin två till fyra. Denna observation stöds av den kompletterande dokumentationen avseende redovisningen av hur olika examensmål examineras. Av denna redovisning framgår det att examensmålet *visa kunskap om grundläggande vetenskapliga metoder inom området och insikt i metodernas möjligheter och begränsningar* inte examineras på termin två och tre. Däremot utvecklas det vetenskapliga förhållningssättet vidare på termin 6 till 11 (med undantag för termin 8) genom de fältstudier som studenterna ska genomföra utifrån VIL-placeringens ämnesområde. Lärosätet uppmanas att fortsätta arbetet med att säkerställa den vetenskapliga återkopplingen på fältstudier vid alla fyra studieorter.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Resurser**

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering:

Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur.

Arbetsformen PBL förutsätter god tillgång till bibliotek och digitala källor. Läkarprogrammet har tillgång till det campusförlagda biblioteket och det finns även en strukturerad biblioteksundervisning. Bibliotekstjänster finns även på de andra studieorterna. Det finns också digitala verktyg, så kallade EDIT-scenarier (*Educational Development using Information Technology*), som gör olika scenarier mer realistiska. Färdighetsträning och simulering kan göras i Linköpings Clinicum och på de tre andra studieorterna finns Kliniska träningscentra (KTC). Efter intervjun står det klart att tillgången till infrastruktur för färdighetsträning och simulering är likvärdig mellan de fyra studieorterna.

Programmet planerar att använda kliniska utbildningsavdelningar (KUA) kopplade till de kliniska områdena geriatrik och ortopedi, alternativt kirurgi och ortopedi, alternativt geriatrik och kirurgi på tre av studieorterna. På den fjärde studieorten, Jönköping, kommer det inte finnas någon KUA utan där planeras istället en klinisk undervisningsmottagning (KUM). Bedömargruppen anser att det kan accepteras att de kliniska disciplinerna inom en KUA varierar då det är generella färdigheter som tränas och examineras, men det är inte jämförbart med en mottagning inom primärvården. Detta diskuterades under intervjun och lärosätet hävdade att en KUM mycket väl motsvarar en KUA. Det är möjligt att vissa generella färdigheter kan tränas och examineras i antingen KUA- eller KUM-formen, men bedömargruppen menar att det inte går att jämställa KUM med KUA. För att öka likvärdigheten

Datum
2020-11-03Reg.nr
42-00593-19

mellan de fyra studieorterna bör lärosätet därför allvarligt överväga hur en KUA-placering kan tillskapas inom studieorten Jönköping, alternativt ge studenter placerade på denna ort specifik träning i moment som är typiska för KUA.

De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Styrningen av de centrala delarna i infrastrukturen anser bedömargruppen vara helt adekvat och prioriterad av universitets- och fakultetsledning. För samordningen mellan de fyra studieorterna avseende undervisning och träning på Clinicum respektive olika KTC finns en särskild person utsedd som ska säkerställa att likvärdiga förhållanden finns. Linköpings universitet bedriver forskning inom området Interprofessionellt lärande och detta område är från och med 2020 utsett som ett styrkeområde i en överenskommelse mellan lärosätet och Region Östergötland.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering:

Bedömargruppen anser att Linköpings universitet har de förutsättningar som krävs för att bedriva läkarutbildning. Det finns dock frågor och påpekanden som inte påverkar helhetsbedömningen. Ansökan avser en reglerad examen. Utbildningen är baserad på nuvarande utbildningsplan och ansökan beskriver väl vilka förändringar som gjorts och hur den nya utbildningen är tänkt att organiseras. Det är en decentraliserad utbildning förlagd i hela Sydöstra sjukvårdsregionen. Av särskild vikt är att områdena psykiatri, allmänmedicin, akutsjukvård och medicinskt beslutsfattande får större plats i utbildningen, vilket är i linje med nya examensordningen. Utbildningens innehåll har rimlig omfattning och avgränsning i förhållande till sökt examen. Det allmänna intresset för att examen får utfärdas är stort.

Lärarna har den nödvändiga ämnesbredden och lärosätet har tydligt visat att det finns adekvat lärarkompetens på alla studieorter. Lärosätet har, en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning, och en stabil och ändamålsenlig infrastruktur, men lärosätet bör fortsätta bevaka likvärdigheten mellan de fyra studieorterna. Bedömargruppen anser att infrastrukturen är helt adekvat och prioriterad av universitets- och fakultetsledning.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat Styrdokument (utbildningsplan och kursplaner)

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering:

Det finns utbildningsplan och kursplaner för hela utbildningen.

Bedömargruppen konstaterar att det finns en beslutad utbildningsplan och beslutade kursplaner enligt lärosätets riktlinjer och att det finns en tydlig beskrivning hur relevanta styrdokument för utbildningen bereds, fastslås och kvalitetssäkras. De till ansökan bifogade kursplanerna angav inte hur examination genomförs, hur stor andel högskolepoäng varje examination motsvarar eller hur stor andel VFU/VIL de olika kurserna innehåller. Lärosätet ombads komplettera med dessa uppgifter, vilket lärosätet gjorde. Bedömargruppen konstaterar att det i vägledningen för ansökan tydligt skrivs ut att "av kursplanerna bör framgå hur undervisning, kurslitteratur/annat lärandematerial och examination kommer att vara utformade". I de till ansökan bifogade kursplanerna var

undervisningsform och arbetsform tillräckligt beskrivna. Däremot var beskrivningen av examinationen alltför allmänt hållen för att vara vägledande för studenter och lärare utan mer detaljerad kunskap om programmet. I regel angavs att en skriftlig examination används, i vissa fall några praktiska examinationer och sedan aktivt deltagande i olika obligatoriska moment. Det saknades information om hur många högskolepoäng varje enskild examination är värd, liksom hur många högskolepoäng VIL varje kurs omfattar. Efter komplettering framgår det tydligt vilka examinationer som finns på varje enskild termin och kurs och vad dessa examinationer är värda i högskolepoäng. Den kompletterande dokumentationen klargjorde också storleken och omfattningen av VIL i det planerade läkarprogrammet. Bedömargruppen anser att dessa dokument tillsammans redovisar att utbildningens utformning och genomförande är tillfredställande.

Bedömargruppen finner det anmärkningsvärt att lärosätet i sitt svar på begärd komplettering skriver att lärosätet "sedan lång tid tillbaka valt att inte inkludera olika examinationsmoment i kursplanerna" för att sedan fortsätta med "vi undviker detaljer i kursplanerna". Det övergripande skälet för denna ståndpunkt verkar vara rent administrativ i form av en enklare beslutsprocess. Bedömargruppen menar att en redogörelse för olika examinationer och hur stort värde dessa har i högskolepoäng är inga detaljer utan centrala begrepp i varje kursplan och en förutsättning för rättssäker examination. Bedömargruppen vill hänvisa till sidan 23 i "UKÄ 2020: Rättssäker examination". I detta avsnitt skrivs det bland annat: "Om examinationsformerna på en kurs behöver ändras, måste kursplanerna ändras. Studenten har både en rätt och en skyldighet att examineras enligt gällande kursplan." Bedömargruppen påpekade i sin begäran om komplettering att kursplaner är det juridiska styrdokumentet. Därför uppmanas lärosätet att ompröva sin ståndpunkt och införa kursplaner där examination och högskolepoäng är tydligt angivna för att uppfylla kraven på rättssäker examination. Sådana kursplaner underlättar dessutom bedömning av tillgodoräknande om studenter byter lärosäte.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Säkring av examensmålen****Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:**

Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs att studenterna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.

Bedömargruppen konstaterade att beskrivningen i ansökan rörande utbildningens utformning och genomförande beskriver väl hur målen i examensordningen kan nås. Däremot saknades en beskrivning av hur och på vilka kurser och terminer de olika examensmålen examineras. Efter begäran inkom lärosätet med en komplettering med ett antal uppgifter avseende säkerställande av examensmålen, varefter bedömargruppen anser att lärosätet visat att studenterna ges förutsättningar att uppnå målen i examensordningen när examen utfärdas.

Utbildningsplanen är utformad som ett spiralformat curriculum där det finns både vertikal och horisontell integration samt åtta ämnesintegrerade teman som återkommer för att skapa ökande komplexitet och progression. I en bilaga till ansökan finns en kartläggning av kursmål gentemot examensmål vilket på ett tydligt sätt redovisar hur olika enskilda terminers kursmål förhåller sig till examensmålen. Det finns också en tydlig pedagogisk filosofi avseende problembaserat lärande och basgruppsscenarioer, som är genomtänkt och tydlig och som stödjer att de olika kursmålen kopplar till examensmål. Efter en viss tid på utbildningen kompletteras basgruppsarbetet med

användandet av case-metodik. Dessa arbetsformer kompletteras med andra arbetsformer som föreläsningar, laborationer och simuleringar. VIL får en allt större roll på de senare terminerna.

Av kompletteringen framgår det tydligt hur varje examensmål examineras och när detta görs. Däremot har inte lärosätet redovisat hur de fyra lokala examensmålen examineras. Vidare är det utrett hur de olika praktiska examinationerna på termin 2, 9 och 12 kommer att genomföras. Lärosätet har dessutom inkommit med dokumentation kring de bedömningsformulär som är underlag för godkännande av VFU och även hur bedömning vid medsittning genomförs. Frågan om formativa bedömningar kan underkännas har besvarats nekande och det är vidare klarlagt att dessa formativa bedömningar bland annat bildar ett underlag för en senare sammantagen summativ bedömning. Sammantaget har lärosätet besvarat de frågor som bedömggruppen hade på ett bra sätt och bedömggruppen anser att de samlade underlagen visar att programmets utformning och det lärande som programmet stödjer säkrar att studenter kan nå examensmålen.

Bedömggruppen hade initialt funderingar kring att global hälsa inte verkade vara en del av programmet, men kompletteringarna visar att examensmålet examineras på tio av tolv terminer. Ett examensmål som lärosätet dock bör reflektera över är målet "Visa fördjupad förmåga att på vetenskaplig grund diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar inom det medicinska området med olika grupper samt att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information". Detta mål examineras på termin två till nio. Ingen examination sker på termin 10 till 12. Just detta examensmål bör vara lämpligt att även examinera i slutet av programmet.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering:

Ett jämställdhetsperspektiv kommer att beaktas i utbildningens innehåll och utformning.

Lärosätet har en väl utvecklad verksamhet avseende jämställdhet och lika villkor. Det finns bland annat en webbaserad kurs för lärosätets anställda. De fall och scenarier som används i utbildningen säkras avseende kön, ålder och etnicitet. I kursplanerna finns ett antal kursmål på ett antal terminer som tar upp ett jämställdhetsperspektiv. Unikt för Linköpings universitet är att läkarstudenter studerar tillsammans med andra professionsutbildningar vilket tidigt gynnar samverkan och i teorin också motverkar förutfattade meningar avseende andra utbildningar inom området.

Bedömggruppen rekommenderar lärosätet att fundera på om examensmålet "Visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer" borde introduceras tidigare än på termin 7.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Bedömggruppen anser att de samlade underlagen visar att Linköpings universitets planerade läkarprogram har den utformning, genomförande och resultat som krävs för att nå omdömet tillfredsställande. De brister bedömggruppen fann i ansökan har åtgärdats av lärosätets kompletteringar.

Det finns en beslutad utbildningsplan och beslutade kursplaner. Kursplanernas utformning följer lärosätets riktlinjer, men bedömaregruppen uppmanar lärosätet att införa kursplaner där examination och högskolepoäng är tydligt angivna för att uppfylla kraven på rättssäker examination. Denna fråga är central ur flera perspektiv, men påverkar inte bedömaregruppens uppfattning att lärosätet uppfyller kraven för bedömningsområdet. Beskrivningen i ansökan av utbildningens utformning och genomförande beskriver väl hur målen i examensordningen kan nås. Lärosätets komplettering visar också att studenterna ges förutsättningar att uppnå målen i examensordningen när examen utfärdas. Ett jämställdhetsperspektiv finns i ett antal kursmål på ett antal terminer på läkarprogrammet.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan**Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:**

Utbildningen är användbar och förbereder studenter för ett föränderligt arbetsliv.

Programmets stora andel av VIL säkerställer att studenterna förbereds väl för ett arbetsliv i ständig förändring. Studenternas lärande om och i arbetslivet sker dessutom i en reell miljö, den samhällssektor som utbildningen syftar till att betjäna, nämligen Hälso- och sjukvården.

Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Lärosätets pedagogiska modell med aktiverande arbetsformer som PBL gynnar samverkan och lägger en god grund för livslångt lärande i yrkeslivet. Studenter får också tidigt möta patienter och programmets senare del domineras av VIL. Både den pedagogiska modellen och att en stor del av utbildningen görs som VIL i den samhällssektor som programmet utbildar för, borgar för att reell samverkan med omgivande samhälle faktiskt sker.

Bedömningsområde: Studentperspektiv**Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:**

Utbildningen verkar för att studenterna ska ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Bedömaregruppen menar att lärosätet har en tillräcklig beskrivning avseende denna bedömningsgrund och uppfyller kraven. Det finns en tydlig skrivning om att studenter ska vara representerade i såväl beredande som beslutande organ. Sedan några år använder Linköpings universitet ett gemensamt system för kursvärderingar. Det framgår av ansökan att resultaten från dessa kursvärderingar hanteras och leder till förändringar som förbättrar studenternas position och förutsättningar. Studenterna får också återkoppling via det digitala kursvärderingssystemet. Läkarprogrammet använder även kursbokslut där information från olika källor sammanställs och återkopplas.

Linköpings universitets ansökan visar också på ett tydligt vis att lärosätet har en fungerande utbildningsbevakning och ett gott utvärderingsförfarande. Förekomsten av både kursrepresentanter och studentrepresentanter visar att det finns goda förutsättningar för läkarstudenternas representation.

Genom systematiska undersökningar och regelbundna fysiska möten med representanter från kurserna påvisas ett gott förfarande för utvärdering. Möjligheten till kursspecifika frågor är särskilt bra.

Likaså förefaller återkoppling till studenter, lärare och kliniker ske på ett oklanderligt vis. Särskilt bra är kursboks slutet som återkopplas till nästa kurs. Det är även bra för den kurs som utvärderat, eftersom det stimulerar till vilja att utvärdera.

Samlat omdöme: Tillfredsställande

Motivering:

Bedömggruppen finner att ansökan uppfyller kraven i de av UKÄ fastställda bedömningsgrunderna och föreslår UKÄ att bevilja Linköpings universitet examensrätt för sexårig läkarutbildning.

Bilaga 2

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Dnr LiU-2019-02872
2020-10-16

Universitetskanslersämbetets examenstillståndsprövningar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Linköpings universitet

Yrkesexamen: Läkarexamen

Linköpings universitet har tagit del av bedömargruppens preliminära yttrande (Reg.nr 42-00593-19) avseende ansökan om tillstånd att utfärda läkarexamen (Dnr LiU-2019-02872). Av det preliminära yttrandet framgår att givet omdöme är ”Tillfredsställande” för samtliga bedömningsområden.

Linköpings universitet, den arbetsgrupp som arbetat med ansökan samt den nytillträdda programansvariga för läkarprogrammet, är tacksamma för den återkoppling som sakkunniga givit avseende de olika bedömningsområdena. De förslag och rekommendationer till förbättring och utveckling som givits kommer att beaktas i det fortsatta utvecklingsarbetet av programmet.

Linköpings universitet vill gärna, avseende den del av det preliminära yttrandet som rör ”Bedömningsområde: Förutsättningar, Resurser”, bedömningsgrund ”Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur.”, sid 4–5, framföra följande:

Bedömargruppen har i det preliminära yttrandet på ett korrekt sätt beskrivet att programmet planerar att använda kliniska undervisningsavdelningar (KUA) på tre av de fyra huvudstudieorterna och på den fjärde huvudstudieorten planeras i stället för kliniska undervisningsmottagningar (KUM) inom primärvården. Bedömargruppen har i det preliminära yttrandet gjort bedömningen att KUA och KUM inte kan jämföras, vilket också diskuterades vid intervjuerna. Bedömargruppen har vidare i sitt preliminära yttrande uttryckt att lärosätet allvarligt bör överväga hur en KUA-placering kan tillskapas inom den fjärde huvudstudieorten för att öka likvärdigheten mellan de fyra huvudstudieorterna.

Vid intervjuerna hävdade Linköpings universitet att KUA och KUM, utifrån de lärandemål som examineras, är att betrakta som jämförbara. De bedömningskriterier som ligger till grund för bedömning för alla studenter vid den verksamhetsförlagda utbildningen på KUA/KUM är:

- förmåga att bidra till teamets planering, genomförande och utvärdering av god, säker och effektiv vård
- kunskap om och förståelse för den egna och andra professioners kompetens
- förmåga att utvärdera vårdprocessen utifrån evidens och riktlinjer som gäller för verksamheten

I kursplanen för tänkt termin nio, inom vilken placering vid KUA/KUM sker, anges följande under kursinnehåll: 'Vid de senare enheterna [enheter anpassade för interprofessionellt lärande] genomförs momentet "Professionella perspektiv i samverkan". Momentet innebär att studenten gör praktik där den egna professionella kompetensen ska synliggöras i samverkan med andra professioner inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst. I processen tillämpas kunskaper inom teamteori, kommunikation och metoder i avsikt att uppnå en evidensbaserad verksamhet.'

Det är alltså studenternas generella kunskaper avseende arbete i team och processer som är i fokus och som bedöms vid placeringen. Vid planeringen av och förberedelser för KUM har stor vikt lagts vid att säkerställa att KUA och KUM ska gå att jämföra avseende bedömningskriterier och kursinnehåll. Vid en KUM har studenterna samma goda möjligheter till interprofessionell interaktion som vid en KUA då läkare, sjuksköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter och biomedicinska analytiker oftast finns representerade på en vårdcentral. Linköpings universitet vill därför återigen lyfta att KUA och KUM bör betraktas som jämförbara.

Under hösten 2020 genomför den första omgången studenter i nuvarande program, med fyra huvudstudieorter, placering vid KUM. Lärosätet kommer noga att följa hur såväl verksamheten som studenterna upplever och utvärderar både KUM och KUA.

Sammanfattningsvis vill Linköpings universitet tacka bedömargruppen för många kloka synpunkter som kommer att bidra till att höja kvaliteten på vårt kommande 6-åriga läkarprogram.

Linköping, 2020-10-16

Johan D Söderholm
Dekanus vid Medicinska fakulteten, Linköpings universitet

Bilaga 3

Jävsförhållanden

42-00593-19 Läkarexamen								
Bedömare/Lärosäte		Göteborgs universitet	Karolinska institutet	Linköpings universitet	Lunds universitet	Umeå universitet	Uppsala universitet	Örebro universitet
Professor Thomas Brännström, Umeå Universitet						x		
Professor Nils Danielsen, Lunds universitet					x	x		
Sophie Kebede Löfström, Uppsala universitet							x	
Oskar Krakau, Örebro Universitet								x
Docent Riitta Möller, Karolinska Institutet			x			x		
Professor Kerstin Nilsson, Örebro universitet							x	x
Professor Charlotte Ringsted, Århus Universitet								
Doktor Peter Rosenberg, Region Västerbotten			x			x		
Professor Stellan Sandler, Uppsala universitet							x	
Professor Annette Theodorsson, Linköpings universitet				x				x
Doktor Ulrika Uddenfeldt Wort, Region Skåne					x			